

κώσεις: ἀλλὰ τοῦτο ἔξηγεῖται διὰ τοῦ ὅτι σπανίως σηκόνεται ἡ ζωὴ ὡς ποινὴ δι' ἔγκλημα, καὶ ὅτι ἀκολούθως αἱ φυλακαὶ πειραιαβάνουν πολλοὺς κακούργους, οἵτινες, εἰς τὰς πλειοτέρας τῶν ἐπιλοίπων χωρῶν, ἥθελαν καταδικασθῆνεις θάνατον. Οἱ θησαυροὶ τῆς πειραιώτου χρηματιστικῆς Τραπέζης τοῦ Ἀμστελοδάου, τῆς ὁποίας ἡ σύστασις τὸ 1609 συνέβαλε τόπον ουσιωδῶς εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πόλεως, ἐφύλασσοντο ἀρχήτερα εἰς δυνατάς καμάρας ἐπὶ τῆς κάτω πατωσίας τοῦ Πολιαρχείου. Πρὸ τοῦ Γαλλικοῦ πολέμου, ἐνομίζετο νὰ περιέχῃ τὴν μεγαλητέραν εἰς τὸν κόσμον ἀργυρικὴν ποσότητα· τὰ ἔκει συσσωρευμένα πολύτιμα μέταλλα ἑλογαριάζοντο ως £ 40,000,000, ἡ 1200 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ἐυβάντες δῆμος εἰς τὸ Ἀμστελόδαμον οἱ Γάλλοι ἀπέτυχαν δεινότατα, καθότι ἀντὶ ἀπέρριψαν θησαυρῶν δὲν εὑρηκαν παρὰ πολυπληθεῖς ὄμοιοις, τὰς ὁποίας οἱ διευθυνταὶ εἶχαν λάβειν ἀπὸ τοὺς δανεισθέντας τὰ μετρητὰ, ὅσα ἡσαν ἔκει καταθεμένα. Μ' ὅλον τοῦτο, ἀληθεύει καὶ μέχρι τῆς σήμερον, ὅτι κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ δὲν ὑπάρχει κάμια πόλις Εὐρωπαϊκὴ, περιέχουσα τοσαύτην ποσότητα διαθεσίμων κεφαλαίων, ὅσην τὸ Ἀμστελόδαμον· πιθανώτατον δὲ νὰ προέρχεται ἐκ τούτου μᾶλλον παρ' ἔξ ἀλλης τινὸς αἰτίας, ὅτι ἀκολούθει εὐδαιμονοῦσα εἰς τὰς μετηλλαγμένας περιστάσεις τοῦ σημερινοῦ καιροῦ. Τὸ Πολιαρχεῖον χρησιμεύει τῷρα ως παλάτιον· πρῶτον δὲ μετεχειρίσθη αὐτὸ τοιουτοῦ πόλεως ὁ Λαδοβίκος Βοναπάρτης, ὅποτε ἦτο βασιλεὺς Ὀλλανδίας.

Τὸ Χρηματιστήριον, τόπον πολὺ χρόνου διαστῆμα πειριβόητον εἰς τὸν κόσμον τοῦ ἐμπορίου, εἴναι ἀπλῆ μὲν ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆς οἰκοδομὴ ἀπὸ πέτραν, σκεπασμένη μὲ κεραμίδια, ὑπὲρ τοὺς 100 πήχεις μακρὰ, ἢ ὑπὲρ τοὺς 60 πλατεῖα. Εἰκοσιὲς στῆλαι μαρμάριναι ὑποστηρίζουν τὰς στοὰς αὐτοῦ, εἰς τὰς ὁποίας ἐμβαίνει τις διὰ κλίμακος ὑπερηφάνουν. Χωρεῖ δὲ τὸ οἰκοδόμημα 4500 ἀνδρῶν, καὶ καθημέραν μετὰ τὴν μεσημβρίαν συψήσουν εἰς αὐτὸν οἱ τὸ ἐμπόριον μετεοχόμενοι.

Ἡ Ἑκκλησία τοῦ Ἀγ. Νικολάου, ἡ Παλαιὰ Ἑκκλησία, εἴναι μὲν ἀρχαιοτάτη, ἀλλ' ὅχι ἀξιοσημείωτος εἰς γενικὴν τῆς πόλεως περιγραφήν. Ἡ Νέα δῆμος Ἑκκλησία εἴναι κτίριον περικαλλές, καὶ συναγερμεῖται, τούλαχιστον ἀπὸ τοὺς Ὀλλανδούς, μεταξὺ τῶν ὠραιοτέρων Ἑκκλησιῶν τῆς Εὐρώπης. Ἐχει δὲ μῆκος μὲν 156 πηχῶν, πλάτος δὲ 90· τὸ ἄνω μέρος ἐπιστηρίζεται εἰς 52 στῆλας ἀπὸ σκληροῦ πέτραν, καὶ ἡ Ἑκκλησία φωτίζεται δι' 75 μεγάλων παραθύρων, τινὰ τῶν

ὅποιων εἴναι ὠραιώς ἐξωγραφημένα. Ὁ ἄμβων καὶ τὸ δύγανον θαυμάζονται πολὺ. Τὸ πρῶτον εἴναι καλλωπισμένον μὲ παντοειδεῖς γλυφάς.

Τὸ Ἀμστελόδαμον ἔχει τρία θέατρα ἢ ἄλλες πρὸς διασκέδασιν τόπους, τοὺς συνήθως εὐρισκούμενους εἰς τοιαύτας μεγαλοπόλεις. Περιέχει δὲ καὶ ίκανὰ φιλολογικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ καταστήματα.

Τινὲς τῶν δημοσίων φυλακῶν τοῦ Ἀμστελόδαμου εἴναι ἀξιοσημείωτοι. Ὑπάρχει μία, εἰς τὴν ὅποιαν οἱ κακούργοι, δῶρον τὰ πταίσματα δὲν εἴναι κεφαλικά, ὑποχρεούνται νὰ προιονίζωσι ξύλα· ὅταν δὲ δεικνύωσιν ὀκνηρίαν ἡ ἀπέιθειαν, κλείονται εἰς ὑπόγειον τι, ὅπτε ἀφίνεται νὰ τρέχῃ νερὸν, ὥστε, ἀν δὲν ἐργάζωνται εἰς ἀντλίαν ἐπιτηδειῶν ἔκει στημένην, ἀνάγκη πᾶσα νὰ πηγωσι. Σπανίως δῆμος χρειάζεται νὰ προσδράμωσιν εἰς τοιαύτην ποινήν. Τὸ λεγόμενον Ἐργαστήριον εἴναι κατάστημα πειριεργότατον. Τῆς οἰκοδομῆς ταύτης ἐν μέρος δίδεται εἰς γυναικας, τῶν ὅποιων δὲν εἴναι πολὺ βαρέα τὰ πταίσματα, ἀλλο δὲ εἰς κακούργους, σπουδαιοτέρων ἑγκλημάτων ἐνόχους. Φυλάσσονται δὲ διόλου χωριστά, καὶ ὁ τρόπος τῆς μεταχειρίσεως αὐτῶν διαφέρει παντάπασιν· δλοι δῆμος ενασχολοῦνται εἰς διάφορα ὠφέλιμα ἔργα. Νέαι ἀπὸ χορσίμως ἢ ἡ ἀπὸ εὐγενεῖς οἰκογενείας στέλλονται κάποτε εἰς τὸν τόπον τοῦτον διὰ παρίκουν διαγωγὴν ἢ πταίσματα οἰκιακὰ, καὶ ὑποχρεούνται νὰ φοράνωσιν ἰδιαιτέραν τινὰ ἐνδυμασίαν, καὶ νὰ ἐργάζωνται μερικάς ὥντας καθημέραν. Ἄνδρες, ἔχοντες δίκαια παράπονα διὰ τὴν ἀσωτίαν ἢ ἀταξίαν τῶν γυναικῶν των, ἐμποροῦν νὰ τὰς πέμψωσιν εἰς τὸ Ἐργαστήριον τοῦτο, διὰ νὰ σωφρονισθῶσι· καὶ, ἀπὸ ταύτῳ μέρος, ὅταν μία σύνυγος παραστήσῃ ἀρκετάς ἀποδειξεῖται τῆς κακῆς διαγωγῆς τοῦ ἀνδρός της, ἐμπορεῖ ὄμοιώς νὰ τὸν οἰκονομήσῃ εἰς τὸ αὐτὸ περιληπτικὸν κατάστημα, ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ὅποιου διατηροῦνται προσέπτι καὶ ἀνατρέφονται πολυάριθμα πτωχὰ τέκνα. Τὰ νοσοκομεῖα καὶ ἄλλα ἐλεημονικήτα καταστήματα τῆς πόλεως εἴναι πάμπολλα, διατηροῦνται δὲ μέρος μὲν ὑπὸ ἐκουσίων συνεισφορῶν, μέρος δὲ ὑπὸ φόρων ἐπιβαλλομένων εἰς τὰς δημοσίους διατριβάς.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΛΤΗΣΙΑΝ.

ΟΤΙ Ἐταιρεία τις φιλοχρίστων Ἀγγλων διατηρεῖ ἐκ πολλῶν ἐπῶν διδασκάλους καὶ κηρυκας τοῦ Εὐαγγελίου εἰς τὰς νήσους τοῦ Εἰρηνικοῦ ὥκεαν τὰς λεγόμενας Κοινωνικάς, εἴναι γνωστὸν ὅτιος τοὺς πλειστέρους τῶν ἀπαγνωστῶν μας. Ὁτι δὲ καὶ δὲν ἐμπαιτούνταν οἱ φιλάνθρωποι οὗτοι διδάσκαλοι, προσπαθοῦντες τὰ μεταδώσωντα εἰς ἀγρίους εἰδωλολάτρας τὰ ἥθη τοῦ πολιτισμού τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, μαρτυρεῖται τεραῖς ὑπὸ τοῦ ἐφεξῆς ἀνεκδότου.

‘Ο ἀρχηγὸς τῆς νήσου Ραιατέας, ἐπισκεφθεὶς τὴν νῆσον Ταχίτην, καὶ γενόμενος μάχτυς αὐτόπτης τῶν ὀφελειῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἔλαβε μεγίστην κλίσιν πρὸς τὴν νέαν θρησκείαν, καὶ τέλος, πληροφορηθεὶς ἐσωτερικῶς τὴν ἀλήθειαν τῆς, ἐνηγκαλίσθη αὐτὴν. Ἐπιστρέψας δὲ εἰς τὴν ιδίαν τού την νῆσον, συνήθισε τὸν λαὸν, καὶ, ἀφοῦ τοὺς ἐγνωστοποίησε τὰ εἰς Ταχίτην συμβεβηκότα, ἐπιφέρεψεν αὐτοὺς ν' ἀκολουθήσωσι τὸ γειτονικὸν παραδειγμα. Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην ἔκλινεν ὡς ἐν τρίτον τοῦ λαοῦ. Μετ' ὀλίγον δὲ, ἡρῷωστησεν ἐπικινδύνως ὁ ἀρχηγὸς, καὶ τινες τῶν Χριστιανῶν ἐφαντάσθησαν ὅτι ὁ Θεὸς ἥτον ὠργισμένος, διότι δὲν κατέστρεψαν τὰ εἰδώλα, καὶ δὲν κατέκαυσαν τὸν ναόν των ὅθεν ἀμέσως ἐπράξαν οὕτω. Ἀλλὰ τόσον παρωξύνθησαν διὰ ταῦτα οἱ εἰδωλολάτραι, ὥστε συνήχθησαν εἰς πόλεμον, ἀποφασισμένοι νὰ θανατώσωσιν ὅλους τοὺς Χριστιανούς. Τὴν πρὸ τῆς ἐφόδου νύκτα ἐπέρασαν ἀγρύπνως καὶ τὰ δύο μέρη, οἱ μὲν Ἐθνικοὶ εἰς κώμους ἢ φαγοπότια, χαροκοποῦντες διὰ τὸν ἐλπιζόμενον θριαμβὸν μὲ φοβεράς καὶ καταχθονίους κραυγάς, οἱ δὲ Χριστιανοὶ εὐφρατινόμενοι μὲ ὑμους καὶ προσευχάς, ἐνῷ ἀνήγειραν πρόχωμα, ὅπισθεν τοῦ ὅποιου νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἔχθρούς των.

Ἐνωρὶς τὸ πρῶτο, μὲ τὰς σημαίας περιπετομένας, μὲ κραυγὰς πολεμικάς, καὶ μὲ τὸν ἥχον τῆς σάλπιγγος, ἐξέπλευσαν οἱ εἰδωλολάτραι κατὰ τῶν φρισμένων Χριστιανῶν, οἵτινες γονυπετεῖς ἐπεκαλοῦντο τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ. Ἀμφόθη τινὰ ὅγκα εἰς τὸ μέρος, ὃπου οἱ Χριστιανοὶ ἦσαν στρατοπεδευμένοι, ἥψαγκασαν τοὺς Ἐθνικούς ν' ἀποβῶσιν ἥσασιν μίλιον μαρκάν. Πρὸν δὲ φθάσωσιν εἰς τὸ μέρος τῆς ἀποβάσεως, εἰς τῶν Χριστιανῶν, πολεμιστὴς περίφημος, εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, “Ἄφες με νὰ διαλέξω ὅλα μας τὰ παλληκάρια, καὶ νὰ κτυπήσω τοὺς Ἐθνικούς, ἐνῷ εὑρίσκονται εἰς τὴν σύγχυσιν τῆς ἀποβάσεως. Ἰσως τοὺς κυριεύσῃ πανικὸς φόβος, καὶ σωθῶμεν ἡμεῖς.”

Ο ἀρχηγὸς ἔστερες εἰς τοῦτο, ἀλλ' εἶπε, ‘Πρὸν ὑπάγετε, ἀς προσευχῇθῶμεν.’ Ἄνδρες, γυναικες καὶ τέκνα ἔγονάτισαν, καὶ ὁ βασιλεὺς παρεκάλεσε τὸν Θεόν τοῦ Ἰακὼβ νὰ σκεπάζῃ τὰς κεφαλάς των τὴν ὥραν τῆς μάχης· ἔπειτα δὲ τοὺς εἶπε, ‘Τώρα ὑπάγετε, ἢ ὁ Ἰησοῦς μαζῆσας.’ Τψόντι δὲ ὡς ἥλπιζαν, οὕτω καὶ συνέβησον ἀπιστοὶ κατετόμαξαν, καὶ μετὰ ὀλίγην ἀντίστασιν, ἀποφύγωντες τὰ ὅπλα, διεσκορπίσθησαν· διότι φυσικά ἐπεφύμεναν ὅτι οἱ ἔχθροι των ἥθελαν τοὺς μεταχειρισθῶσιν ἡγείνονται, ὡς αὐτοὶ ἐσκόπευαν νὰ μεταχειρισθῶσιν ἐκείνους. Ἀλλ' ἀφοῦ ίδαν

ὅτι οἱ ἀδελφοὶ των οἱ πεσόντες εἰς τὰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν δὲν ἔπαθαν τίποτε, ἐπρόβατιναν ἀπ' ὅπισθεν τῶν θάμνων, ἡ ἐφώναζαν ἀπὸ τὰ δένδρα, ὃπου εἶχαν καταφύγειν, ‘Ἐδῶ εἴμαι, λυπήσου τὴν ζωὴν μου, διὰ χάριν τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ νέου Θεοῦ σας.’

Τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας ἔξωθενσαν οἱ Χριστιανοὶ, ὀδηγοῦντες τοὺς αἰχμαλώτους εἰς τὴν παρονοίαν τοῦ βασιλέως. Κήρυξ ἔστεκεν εἰς τὸ πλάγιόν του, ἐκφωνῶν ἐνῷ οἱ φυγάδες ἐπλησίαζαν, ‘Καλῶς ἥλθετε! καλῶς ἥλθετε! εἰς τὸν Ἰησοῦν καὶ εἰς τὴν ἐπιφύλην τῆς θρησκείας τὴν ὅποιαν ἐνηγκαλίσθησεν χρεωσεῖτε τὴν ζωὴν σας.’

Οτε ἐπιάσθη ὁ ἀρχηγὸς τῶν εἰδωλολατρῶν, καὶ ὠδηγήθη χλωμὸς καὶ τρέμων ἐνώπιον τοῦ Χριστιανοῦ ἀρχοντος, ἐξεφώνησε, ‘Μ' ἔχεις διὰ θάνατον;’ “Οχι, ἀδελφέ, τὸν ἀπεκρίθη· ‘μὴ τρέμης· ἐσώθης διὰ τοῦ Ἰησοῦ.’

Συμπόσιον πολυτελές ητοιμάσθη πάραντα διὰ τοὺς αἰχμαλώτους. Οἱ Ἐθνικοὶ ἐκάθισαν νὰ φάγωσιν, ἀλλ' ὀλίγοι ἡμπόροιν νὰ καταπίωσι, στοχαζόμενοι τὰ ἐκπληκτικὰ συμβεβηκότα. Εἰς δὲ σηκωθεὶς, εἶπεν, ‘Οὗτος εἶναι ὁ λόγος μου· ἀς κάμη πᾶς ἄλλος δπως ἀγαπᾷ· τὸ κατέμε, ποτὲ μέχρι θανάτου δὲν θέλω προσκυνήσειν τοὺς Θεούς, οἵτινες δὲν ἥδύναντο νὰ μᾶς ὑπερασπισθῶσι τὴν ὥραν τοῦ κινδύνου.’ “Ημεθα τετραπλάσιοι τῶν προσευχομένων τούτων ἀνθρώπων, καὶ μ' ὅλον τοῦτο μᾶς ἐνίκησαν εὐκολώτατα. ‘Ο Θεός των εἶναι ὁ μόνος ἀληθινός.’ Αν ἡμεῖς τὸς ἐνικούσαμεν, ἥθελαν τὴν ὥραν ταύτην καίεσθαι εἰς τὸν οἶκον, τὸν ὅποιον εξεπίτηδες ὠχυρώσαμεν! Ἀλλ' αὐτοὶ, ἀντὶ νὰ βλάψωσιν ἡμᾶς, ἡ τὰς γυναῖκας, ἡ τὰ παιδία μας, ἐστρώσαν τὴν πλούσιαν ταύτην τράπεζαν. Αὕτη εἶναι θρησκεία ἐλεημονητική. Ἐγώ αὐτὴν ἀπὸ τῆς σήμερον θέλω λατρεύειν.”

Τὰ λόγια ταῦτα ἥκουσθησαν μὲ τόσην εὐφορισθῆν, καὶ ὅμοια αἰσθήματα ἦσαν τόσον κοινά, ὡστε πᾶς ἑνας τῶν εἰδωλολατρῶν ἐπροσκύνησε τὴν νύκτα ἐκείνην πρότην φοράν τὸν Ἰησοῦν, καὶ τὸν ἀπέδωκεν ὅμοῦ μὲ τοὺς Χριστιανοὺς εὐχαριστίαν διὰ τὴν νίκην, τὴν ὅποιαν τοὺς εἶχε χαρίσειν.

Τὴν ἐπαύριον τὸ πρῶτο, ἐξῆλθον καὶ οἱ Χριστιανοὶ καὶ οἱ Ἐθνικοὶ, καὶ κατέστρεψαν πᾶν εἰδώλον εἰς Τάκαν καὶ Ραιατέαν, ὡστε, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τὴν ἀξιομηύοντον μάχην, δὲν ἔμεινεν ὅτε ἵχνος εἰδωλολατρείας εἰς τὰς νήσους ταύτας! Τοῦτο δὲ εἶναι τόσον πλέον ἀξιοσημείωτον, καθόπον ἔχειν ὑπὸ τὴν ἐπιστασίαν τῶν ἐντοπίων μόνον, διότι τὸν καιρὸν ἐκείνουν δὲν εὑρίσκετο ἱραπόστολος ἵππον οὐδετέρας τῶν νήσων.